

Jogi rovat **A perről**

Három részből álló sorozatunk utolsó állomásánál járunk. Felidéztek a közvetítés fogalmát és jogintézményét. Szóltunk arról, hogy a mediáció konfliktus-feloldó jellegű, hogy a mediátor a békét keresi, szemben a perrel, ahol a bíróság – a jogszabályok alapján – igazságot szolgáltat. Szóltunk továbbá a békéltetésről, mint permegelőző-perelhárító eljárásról. Összefoglalóan az mondható el, hogy amennyiben peren kívül vagy pert megelőző eljárásban nem sikerül a feleknek megoldaniuk a konfliktust, akkor a polgári per nyújt törvényes lehetőséget a jogvita eldöntésére.

Annak ellenére, hogy a per jogi síkon zajló, formális eljárás, a jog kifejezetten támogatja a békés megoldáshoz való visszatérést. Ezt bizonyítja az, hogy a peres felek a per bármely szakaszában egyezségeket köthetnek. Az ilyen ún. perbeli egyezségnek olyan ereje van, mint az ügyet eldöntő ítéletnek. Tudni érdemes azt is, hogy a peres eljárás teljes illetékéből (amely a per tárgyának 6%-a) is kedvezményt kínál az állam egyezségkötés esetére: ha a felek az első tárgyaláson egyezségeket kötnek 10%, ha ezt követően, akkor 50% a peres eljárás illetéke, illetőleg 30%, ha a felek a per megszüntetését közösen kérik.

A polgári per kérelemre induló olyan hatósági eljárás, mely a törvényben szabályozott módon a jogvita végleges eldöntésére irányul. Az eljárás az érdekeiben (jogi megfogalmazásban: alanyi jogában) sértett fél kérelmére indul. A kérelem formája a kereset. A keresettel érvényesített követelés tárgyában a bíróság dönt. Az ügyet lezáró érdemi határozat az ítélet.

A bíróság perbeli kötelezettsége (aktivitása) az idők folyamán lényeges változáson ment át. A Polgári perrendtartás életbe lépésekor (1952) a bíróság feladata az volt, hogy a felek jogvitáját az igazság alapján döntse el. A '90-es években módosult a cél: a bíróság feladata az lett, hogy a jogvitát – a tisztességes eljárás elvének megfelelően – pártatlan eljárásban döntse el, vagyis az anyagi igazságosság helyét az eljárási igazságosság vette át. Az új rend a jogbiztonság elvét és a felek önrendelkezési jogát állította a középpontba.

A mai perfelfogásban a felek feladata, hogy bizonyítékaikat felkutassák, azt a bíróság elé tárják. A bíróság egyenként és összességében mérlegeli a bizonyítékokat, és megállapítja azok bizonyító erejét (tanú szavahihetősége, szakértő elfogulatlansága, meggyőző volta). A polgári per jellegzetessége a kétoldalú meghallgatás kötelezettsége. A bíróság nem döntheti el a jogvitát anélkül, hogy a peres feleket ne hallgatta volna meg. A peres felek ugyan nem kötelesek személyesen megjelenni a bíróság előtt, de az eljáró tanács elnöke a feleket személyes megjelenésre idézheti, amennyiben ez a per eldöntéséhez szükségesnek mutatkozik. A peres ügyek számának változása: közhely, hogy a magyar nép perlekedő természetű. 1987 és 1997 között a peres ügyek száma majdnem 50%-kal növekedett. A 2000-es évek elején az ügyek száma ismét csökkent és a rendszerváltozás idejében tapasztalt szintre (évi 150.000 ügy) esett vissza. (Nemzetközi összehasonlításban hazánk peres ügyek arányát tekintve középmezőnyben helyezkedik el.) Sajnálatos tény, hogy a perek mindössze 10%-ában kötnek a felek a bíróság előtt egyezségeket. A fellebbezések gyakorisága átlagosan 15%, ám ahol a felek között tényleges jogvita húzódik (birtokháborítás, kártérítés, szerződésszegés) ott az ítéletek mintegy harmadát fellebbezik meg.

Néhány adat a perek elhúzódásáról: A bírósági statisztikák kimutatják, hogy a '80-as években a helyi (városi) bíróságok előtt indult perek 2/3-a három hónapon belül befejeződött, és az ügyek csupán 1%-a húzódott egy éven túl. 1997-re az ügyek 1/3-a fejeződött be három hónapon belül, és már 20%-a húzódott egy éven túl (de pl. a fővárosi kerületi bíróságoknál még mindig

30%-ék az éven túl elintézetlen ügyek száma). A perek elhúzódása a rendszerváltozás után a bírósági rendszerrel szemben támasztott legnagyobb kifogás.

A magyar államot több ízben kártérítés fizetésére kötelezte a strassbourgi bíróság, melyhez a tavalyi évben több mint 500 panaszt nyújtottak be az ügyfelek a magyar állam ellen, és ez a szám évek óta folyamatosan emelkedik. Jelenleg a strassbourgi szervek ténylegesen 52 ügyet vizsgálnak, amelyekből 46 polgári peres eljárás elhúzódása miatti kérelem.

dr. Wertán Balázs ügyvéd, Pomáz

iroda címe: Huszár u. 17.

www.wertan.hu T: 525-455; 30/6196-496